Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, dne 16. maja 1935. | Leto VIII. — Štev. 19.

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo || Posamezna številka Din 1·—. ~ Cena: za 1 mesec Din 4·—, za četrt leta Din 10·—, za pol leta Din 20·—; za inozemstvo Din 7·— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru || Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

V službi celote

Govoriti in pisati o načelih je danes težje kot kdajkoli, ker načela danes obrača vsak tako, da služijo predvsem njemu. Zato manjka pri presojanju in izvajanju načel potrebne resnicoljubnosti, poštenosti, objektivnosti in tudi doslednosti. Ker teh vrlin ni, ni nobeno sredstvo preumazano, da bi najboljšega človeka ne oklevetali in mu vzeli ugled, na drugi strani pa se zopet največje sleparje in koristolovce lahko postavlja za vzornike in idealne ljudi. Takim koristolovcem najbolje služi pač časopisje, potom katerega ustvarjajo javno mnenje. V dosego svojega cilja presojajo ti potom časopisja vse družabno gibanje iz čisto politično-špekulativnih vidikov. To presojanje je seveda tako, da je treba vsako delo, ki se ni porodilo v njihovih glavah, pa naj bo še tako pošteno in koristno za celoto, kritizirati in podcenjevati.

V delavskem gibanju so v tem pogledu posebni mojstri naši marksisti. Njihova strankarsko-politična vzgoja pozna samo eno: tepi in uničuj svojega nasprotnika, pa naj bo to na kakršenkoli način. Ako je kaj pametnega in dobrega storil, mu ne priznaj. Ako pa je kje kaj pogrešil, pa treba raznesti to med delavstvo, stokrat povečano in pretirano. Njim gre le za prestiž lastnega jaza, ki nikjer in nikoli ne pozna podreditve v korist skupnosti.

Tako nedelavsko udejstvovanje škoduje predvsem delavstvu samemu. Koliko borb in mezdnih bojev bi izpadlo drugače, ako bi se posamezne strokovne organizacije podredile interesom celote. Koliko bi s tem delavstvo pridobilo na medsebojnem zaupanju in svoji udarni moči. Ker pa delavstvo vidi, da se ob vsaki priliki, pa naj bo še tako resna delavska borba, gre predvsem za prestižna vprašanja organizacij in njihovih voditeljev, izgublja v nje vero in zaupanje, seveda s tem pa tudi v samega sebe in svojo moč. V tem je jedro zla in neuspehov, bojev, ki jih bori naše delavstvo za svoj borni vsakdanji kruh. Zato tudi nikoli in nikjer ni možno ustvariti enotnega nastopa vsega delavstva. Pa še tam, kjer se z veliko muko ta enotnost ustvari, vedno kdo preži in čaka na priliko, da jo razbije. To pa zgolj radi tega, ker v tej skupnosti ni mesta za uveljavljenje posameznikov. V taki borbi je mesto samo za resno in pošteno delo v korist celote.

Za tako odgovornosti polno delo je treba docela drugačne vzgoje posameznika, kot so jo mogli nuditi delavstvu strankarsko-politični voditelji. Ker hoče krščansko socialistično delavstvo po svojih načelih dvigniti moralno in gospodarsko delavca kot celoto, obsoja tako škodljivo izigravanje delavstva v sebične in špekulativne namene raznih delavskih koristolovcev. Zato teži vse delo in hotenje članstva JSZ za tem, da se med širokimi plastmi delavstva ustvari enotna in skupna žit vseh izkoriščanih po kapitalizmu. JSZ ni na tem, da si med delavstvom utira pot s širokimi demagoškimi gesli. Ona stremi za tem, da se popolnoma približa hotenju in zahtevam delavstva, da te zahteve pravilno uravna in jih skuša uveljaviti. Taka vzgoja, pri kateri se posameznik kot celota podredi interesom skupnosti je JSZ sredstvo, za dosego cilja. Zato je in bo njena naloga, da delavstvo druži in ga kolikor mogoče odtegne vplivom ljudi, ki delavstvo po svojem materialističnem nazoru izrabljajo v svoje osebne namene.

Na tem je edino mogoče zgraditi delavsko občestvo, ki bo v vsem svojem uveljavljenju znalo najprej najti samega sebe in podrediti — pa če tudi to zahteva žrtve in odpovedi — interesom skupnosti. Čim bolj se bomo temu približali, tem preje bo tudi konec samopašnosti in izrabljanja delavstva po kapitalizmu.

S tem delom, ki služi predvsem le uveljavljenju pravice v človeški družbi, vrši Jugoslovanska strokovna zveza v polni meri svojo dolžnost kot krščanska in delavska strokovna organizacija.

R. J.

Važno vprašanje v delavskem zavarovanju

V »Delavski Pravici« št. 17. z dne 2. t. m. smo priobčili članek »Delavske mezde v dravski banovini«, ki nam ga je poslal OUZD v Ljubljani. Ob tej priliki smo rekli, da bomo o sličnih statističnih poročilih, ki jih izdaja ljubljanski OUZD in sedaj tudi SUZOR, povedali svoje mnenje, Misli, ki se nam pri teh mezdnih statistikah vrivajo, bi bile v glavnem naslednje:

Mezdne statistike kljub temu, da pokažejo padanje ali napredovanje plač kakor tudi njihovo določeno višino, vendar le ne pokažejo pravega položaja našega delavstva. Ne mislimo s tem reči, da to delo ni potrebno in koristno, toda enostransko je in bo do tedaj, dokler ne bo urad objavljal tudi drugih momentov, ki bistveno vplivajo na stanje in razvoj zavarovanja, še bolj pa zavarovancev samih. **Suho poročanje o padanju in napredovanju mezd koristi kvečjemu našim delodajalcem, da lahko izrabljajo to statistiko kot regulator za plače svojih uslužbencev.** Ta statistika namreč postaja že neko pravilo za določevanje delavskih in nameščenskih mezd. Da nas kdo ne bo napačno razumel, ugotavljamo, da nam gre popolnoma za stvari, ki zadevajo predvsem delavsko zavarovanje, katere bi poleg gornjega moralo tudi vršiti, ako bi hotelo pokazati pravo sliko delavskega položaja.

Iz uradovega letnega poročila je razvidno, **da delodajalci dolgujejo uradu na prispevkih že 17 milijonov dinarjev.** To je pa tudi vse, kar vemo o teh horendnih zaostankih. Nas, kakor zavarovance, pa bi zanimalo vedeti, kdo so predvsem ti, ki najbolj ostajajo dolžni in ne odračunavajo prispevkov uradu. Dalje bi nas zanimalo vedeti, ali dolgujejo uradu samo oni del, ki ga imajo plačati sami za zavarovanca, ali tudi del, ki so ga delavcu odtegnili od plače. Dobro bi bilo vedeti, ali urad vrši kako kontrolo nad tem, ali delodajalci pravočasno in pravilno prijavljajo svoje uslužbence v zavarovanje in ali jih prijavljajo v razrede na podlagi faktičnih zaslužkov itd.

Zadeva z odtegovanjem prispevkov se je razpasla že tako daleč, da delodajalci prijavljajo delavce v zavarovanje po cele mesece pozneje, pri izstopu službe pa zopet par mesecev naprej odjavljajo. Pri vsem tem pa delavcem za ta čas še prav tako odtegujejo prispevke za zavarovanje. Ali urad v tem pogledu vrši kako kontrolo in kako postopa z onimi, ki jih je zalotil pri tem nečednem in nepoštenem delu? Take statistike bi nas predvsem kot interesente delavskega zavarovanja zanimale. Morda urad vse to vrši. Toda oni, ki so na teh vprašanjih direktno interesirani, tega ne vedo, ker jim nihče ne pove.

Iz teh razlogov se nam je tedaj zdelo potrebno pripomniti, da delo urada samo pri ugotavljanju suhih mezdnih postavk ni popolno. Potrebno je, da urad dobi ožji kontakt z zavarovanci samimi in z njimi skuša zdraviti rane, ki resno pretijo uničiti to tako važno delavsko ustanovo.

Ta kontakt pa je spričo sedanjih razmer najbrže nemogoč. Imenovana in od zgoraj navzdol postavljena uprava še nikdar in nikoli ni našla poti do skupnega sodelovanja z onimi, za katere zavod upravlja.

Radi tega je v korist zavarovanja in zavarovancev nujno potrebno, da pride tudi v ta zavod uprava, ki jo bo delavstvo samo postavilo. Šele takrat bo tudi mogoče intenzivnejše sodelovanje z interesenti zavarovanja, ki bodo gotovo znali najti sredstva in pota, da onemogočijo izrabljanje prispevkov za potrebe naših delodajalcev, ki jim zdaleka niso namenjeni.

Tečaj JSZ v Kranju

Marca meseca je JSZ priredila večji tečaj v Ljubljani. Taki tečaji so zvezani z velikimi stroški. Da bi pa vendarle čim več članov bilo deležnih bogatih sadov, ki jih rode taki tečaji, je JSZ priredila v aprilu mesecu enodnevni tečaj v Celju in dne 12. maja t. l. v Kranju.

Kranj in okolica sta v delavskem oziru nekaj posebnega. Mlada industrija, delavstvo brez prave delavske zavesti in čuta skupnosti, gmotne razmere za delavstvo, ki živi res samo od tovarne, so pa obupne. Za take delavce, ki se čutijo pol kmetsko in komaj pol delavsko, je bil tečaj res potreben. Upamo, da bo rodil uspeh, ki naj ga pač dajo tečaji, saj je bil tako v referatih kakor tudi po velikem zanimanju, s katerima so člani sledili predavanju, tečaj res na višku.

Tov. Žumer Srečko je na tečaju govoril o ideologiji JSZ in njenem praktičnem in načelnem zadržanju nasproti drugim strokovnim organizacijam. Razložil je gospodarski razvoj zlasti po vojni, nujne posledice tega gospodarstva za delavstvo, kmeta in obrtnika, kateri morejo najti rešitve iz težavnega položaja samo po strokovni organizaciji. Če je organiziran kapital in zato dela enotno in tudi uspešno, mora biti organiziran tudi delavec, da se bo branil enotno in uspešno. Če je dolžan delavec z materialističnim svetovnim nazorom, da dela v strokovni organizaciji, je to dvakrat dolžan delavec, ki hoče biti zaveden katoličan. Mi to smo, mi to hočemo biti, zato moramo z vso vnemo in ljubeznijo iti na delo v strokovni organizaciji.

Strokovni tajnik tov. Lombardo je govoril o delavsko zaščitni zakonodaji in o delavskih institucijah, njih namenu, pomenu in tudi o delovanju. V skoro dveurnem govoru je nanizal vsa važnejša določila naše socialne zakonodaje, ki ni niti najslabša po črki, ampak slaba je po svoji izvedbi. In zakaj se naša socialna zakonodaja tako slabo izvaja? Ker ni delavstvo organizirano in ne prisili delodajalca, da bi moral delati po zakonu. Pa tudi naše oblasti store res vse premalo v tem oziru, kar ni v škodo le prizadetim delavcem, ampak tudi za vero ljudi v svetost zakona, v škodo državljanski morali.

O Mladinski zvezi je govoril tov. Langus Jože. Ali je JSZ res samo kruhoborna organizacija, ali ni še nekaj več, tudi vzgojna organizacija?

Predlog uredbe, s katero se ureja število vajencev napram številu zaposlenih pomočnikov

Na podlagi § 257 1) in 2) obrtnega zakona in v sporazumu z min. socialne pol. in nar. zdravja ter po zaslišanju industrijskih, obrtnih in delavskih zbornic predpisujem

uredbo

o reguliranju vajencev napram številu pomočnikov v trgovskih in obrtnih delavnicah, kakor tudi tovarnah, ki obratujejo na obrtni način.

§ 1, toč. 1. V trgovskih in obrtnih delavnicah morejo biti istočasno v učenju:

a) en vajenec, ako lastnik delavnice dela sam ali ima zaposlenega enega pomočnika;

b) dva vajenca, ako je v delavnici zaposlenih dva do pet pomočnikov;

c) tri vajence, ako je v delavnici zaposlenih šest do deset pomočnikov;

d) štirje vajenci, ako je v delavnici zaposlenih nad deset pomočnikov.

Toč. 2. Ako lastnik delavnice dela sam ali z enim pomočnikom, lahko vzame v učenje še enega vajenca, ako ima prvi napram pogodbi zadnje leto učenja.

Toč. 3. Več kot štirje vajenci ne morejo biti istočasno na učenju v obrtnih delavnicah.

§ 2. 1. Za določanje števila vajencev, kateri se morejo imeti na podlagi § 1. te uredbe istočasno na učenju, bo merodajno povprečno število zaposlenih pomočnikov v zadnjih šestih mesecih.

2. V času od šestih mesecev, računano od dneva, ko je bilo izdano dovoljenje sploh, ne morejo lastniki obrtnih delavnic sprejemati vajence v učenje.

§ 3. Določbe te uredbe veljajo tudi za delavnice, v katerih se obrtna dela izvršujejo na tovarniški način, za strokovne delavnice v tovarnah, za delavnice in podjetja, katera ne spadajo pod obrtni zakon in za delavnice, podjetja in ustanove, v katerih se v smislu obrtnega zakona predvidoma izvršujejo obrtna dela.

§ 4. Za vajence, kateri so bili sprejeti v učenje pred uveljavljenjem te uredbe, ne veljajo te omejitve, predpisane po tej uredbi in bodo lahko dovršili svojo učno dobo brez ozira na število zaposlenih pomočnikov v dotičnih delavnicah.

§ 5. Za prestopke proti tej uredbi se bo postopalo po odredbah o prestopkih in kaznih §§ 398 toč. 11 in 402 obrtnega zakona.

§ 6. Ta uredba dobi obvezno moč, čim bo izšla v »Službenih novinah«.

Minister za trgovino in industrijo.

*

Gornjo uredbo so te dni prejele od Delavske zbornice v proučitev vse strok. organizacije s prošnjo, da stavijo o njej svoje mnenje in eventuelne predloge.

Naša strok. organizacija bo to uredbo proučila in poslala Delavski zbornici svoje predloge.

To uredbo smo že neštetokrat urgirali in zahtevali. Končno je vendar min. za trg. in industrijo izdal osnutek. Upati je, da bomo v kratkem času imeli to važno uredbo podpisano, in sicer tako, da bo v resnici pravilno reguliran dotok vajencev v posamezne poklice. Danes v tem pogledu ni nobene norme in večina obrtnikov dela samo z vajenci, pomočniki pa so brezposelni.

Slaba pomoč v brezposelnosti

Kot znano, se iz bednostnega sklada, v katerega se zbirajo posebni prispevki delavcev in delodajalcev, vršijo razna javna dela. Za brezposelne delavce, ki so pri teh delih zaposleni, je določena plača 20 Din za 8 urno delo. Opetovano smo poudarjali, da navedena plača v nobenem oziru ne odgovarja za delavca, ki je zbog gospodarske krize postal brezposeln. Pričakovali smo, da bo bednostni fond, če ne v celoti, pa vsaj v kar največji meri olajšal težak položaj brezposelnim. Pri izvajanju pomoči brezposelnim iz bednostnega sklada pa je razvidno, da to ni tista pomoč, katero smo upravičeno pričakovali.

Pri tako zvanih javnih delih se vršijo po večini le težaška dela, kakor izkopavanje in prevažanje zemlje, mešanje betona itd. Čestokrat so pri teh delih, zlasti pri regulaciji rek in potokov, delavci v blatnem in mokrem terenu brez potrebnih zaščitnih obuval in obleke. Taka dela brezdvoma zahtevajo za delavca močno in tečno prehrano. Kdor tega nima, dela ne more uspešno vršiti, posebno pa tudi zato, ker je tudi pri teh delih uveden priganjaški sistem.

Vsled tega se poklicni delavci, katerih življenjska eksistenca zavisi izključno od zaslužka, izogibajo zaposlitve pri teh delih. Ta dela morejo vršiti le tisti, ki imajo, če ne vsa, pa vsaj večino sredstev za preživljanje doma. Tako vidimo, da so pri teh delih zaposleni samski kmečki sinovi, ki jim je ta zaslužek samo za priboljšek. Resnično brezposelni in zaslužka nujno potrebni pa pod takimi pogoji pri najboljši volji ta dela ne morejo vršiti. Dogaja se pa, da se pri javnih delih odreja delavcem delo v akordu in to zopet pod takimi pogoji, da delavec z največjim trudom komaj zasluži zgoraj navedeno plačo. Predstavljajmo si delavca — družinskega očeta, ki je radi večmesečne brezposelnosti popolnoma obubožan in sestradan. Kako naj ta delavec vrši težka dela in to celo v akordu za tako plačo, ki ne zadostuje niti za skromno preživljanje? Ali na to ne mislijo odgovorni činitelji, kakor tudi oni, ki odrejajo in nadzorujejo ta dela.

Nismo zoper to, da se denar, ki se zbira v bednostnem skladu plodovito izrabi, ker je to v interesu splošnega gospodarstva. Toda delavcem, ki so pri teh delih zaposleni, naj se določi plača po eksistenčnem minimumu. To ne zahtevajo le življenjski interesi teh delavcev, marveč življenjski interesi celokupnega delavstva, ker že mnoga podjetja po zgledu plačevanja delavcev pri javnih delih reducirajo plače. To dokazuje, da delavstvo, ki plačuje od svojih skromnih zaslužkov prispevek za pomoč brezposelnim, škoduje istočasno sebi. Tako imajo dobiček od tega zopet le oni, ki so delavstvo do skrajnosti izmozgali in slednjič poslali v brezposelnost. Ta način plačevanja pa ni niti v interesu dela samega, katerega se hoče izvesti na račun sredstev iz bednostnega sklada. Če je namen bednostnega sklada, da pomaga onemu pravemu poklicnemu brezposelnemu delavstvu, ki je z izgubo dela izgubilo eksistenco, potem bodo ti delavci mogli uspešno vršiti odrejena javna dela samo tedaj, ako bodo prejemali potrebna sredstva za ohranitev zdravja in delovne sposobnosti. Pregovor pravi: da prazna vreča ne stoji pokonci. Če se bodo pa pri teh delih zaposljevali delavci, ki jim je ta zaslužek samo za priboljšek, potem je bednostni sklad zgrešil svoj prvotni namen in je bolje, da ga sploh ni.

Zakaj se toliko kmetske mladine takoj izgubi v verskem oziru, kakor hitro prestopi prag tovarne? Zato, ker jo nihče k temu ni vzgajal, nihče jo k temu navajal. Zakaj je današnje delavstvo tako mrtvo za strokovno organizacijo? Ker ga v mladih letih ni nihče z njo seznanjal. Mi pa hočemo zavedno, versko močno in borbeno delavstvo. Zato ga moramo k temu vzgojiti, zato moramo imeti mladinsko organizacijo. To je naravnost misijonarska naloga naše organizacije.

O delavskih voditeljih je govoril tov. Rozman Jožko. V lepem govoru je pokazal na lastnosti delavskega voditelja, potem pa navedel primere iz praktičnega življenja, kakšen voditelj delavstva mora in kakšen ne sme biti. Živa vera v zmago pravice, vztrajnost, globoko poznanje zakonodaje in vseobjemajoča ljubezen, resničnost, brez najmanjše demagogije, to bo rešilo delavstvo in tak mora biti zlasti delavski voditelj. Kakšni delavski voditelji ne smejo biti, najdemo najbolj izrazite primere pri naših marksistih. Kranj sam je doživel tak primer ob štrajku v »Iki«. Borbe jeseniškega delavstva v zadnjih letih so pa skoraj vse en sam dokaz, da jeseniško marksistično delavstvo nima voditeljev, ki bi znali in zmogli kaj več kot demagogijo.

Tečaji so kot hrana človeškemu organizmu. Ta se presnavlja v kri, ki vzdržuje vse telo. Ravno tako tečaji združujejo in povezujejo vso organizacijo od predsednika centrale do zadnjega delavca v eno telo, v en organizem, ki isto čuti, isto misli, isto dela in dosega tudi močne uspehe.

Naše zadružništvo

Vabilo na redni občni zbor Delavske posojilnice v Celju, registrirane zadruge z omejeno zavezo, ki bo 27. maja 1935 ob 8.30 zvečer v uradnih prostorih v Razlagovi ulici št. 5 s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1934. 3. Čitanje revizijskega poročila. 4. Volitev načelstva in nadzorstva. 5. Predlog za likvidacijo zadruge. 6. Razno.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, bo pol ure kasneje drug občni zbor, na istem mestu z istim dnevnim redom, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov. — Odbor.

Kovinarji

Jesenice. Anketa o zobozdravstvu. Na podlagi sklepa zadnje skupščine bratovske skladnice se je v nedeljo 12. maja vršila anketa o razširitvi dajatev iz delavskega sklada za zobozdravstvo. Vabljene so bile poleg delegatov tudi vse tri strokovne organizacije, oba skladnična zdravnika in g. dr. Ludvig. O poteku ankete bomo omenili samo najvažnejše.

Anketa je soglasno ugotovila, da je razširitev dajatev nujno potrebna. Predvsem se mora dati članom možnost nabave novega zobovja iz računa tega sklada, kar dosedaj vsled omejitve niso imeli, čeprav so v ta sklad plačevali svoje prispevke. V dveurni debati je bilo za kritje stroškov podanih več predlogov. Solidarno pa je bilo ugotovljeno, da se sedanji prispevek 5 Din ne sme zvišati. Nekoliko mučen vtis je napravila na anketo izjava zastopnika NSZ, ko je izjavil, da ne more k stvari zavzeti nikakega stališča, ker se o tem med njimi še ni nič sklepalo in, da bodo podali svoje mnenje pozneje. V zaključku debate se je ugotovilo, da za sedanji finančni položaj sklada odgovarja najbolj, ako se od sedaj plačujočih prispevkov določi 30% izrecno za zobotehnična dela (novo zobovje). Določi naj se tudi za ta dela karenčna doba, t. j. da bo član šele po gotovem številu let članstva brat. sklad. imel pravico do popolnoma brezplačnega novega zobovja, dočim bo pred to dobo pritegnjen k delnemu povračilu stroškov. Ta predlog bo sedaj podlaga upravnemu odboru za nadaljnje sklepanje. Vpričo enotnosti ankete smemo biti trdno uverjeni, da bo odbor upošteval mnenje ankete.

Jesenice. Praznovanje 1. maja. Svoj delavski praznik smo na Jesenicah praznovali dostojno — v naravi. Zjutraj je pri sv. maši zadušnici pel moški zbor namesto godbe, katero je nam oblast zabranila. Takoj nato je bil izlet v Črni vrh h koči fantovskega kluba »Gorenjec«. Izleta se je udeležilo nepričakovano veliko število članov s svojimi družinami. Morda bi jih bilo še več, ako se ne bi poslabšalo vreme. Godci so na žalost morali pustiti svoje instrumente doma. Kratkočasila nas je pa vseeno harmonika in petje. Tistim številnim tovarišem, ki na ta dan niso mogli v koči priti na svoj račun, in so morali iskati zavetja pod smrekami ob ognjih, kličejo fantje od uprave koče, naj ne zamerijo in naj ključ temu še pridejo, kjer bodo postreženi z jedačo in pijačo po zmernih cenah.

Lesno delavstvo

Rimske toplice. Vse tovariše in tovarišice vabimo na naš okrožni zlet v Govce. V nedeljo gremo vsi stari in mladi ven v naravo na Govce, da se seznanimo še z drugimi našimi tovariši iz celjske okolice. Drugi izletniški sestanek nameravamo prirediti na Lisci. — Glede našega zaupniškega starešine tov. Kneza Matije moramo pojasniti, da je on po opravljeni svoji službi zaupniške funkcije vršil po zakonu in po svojem prepričanju. Zaradi tega ga je gotovi gospod dal za nedoločen čas na dopust z izjavo, da je preveč predrzen in da preostro nastopa za delavske pravice pri gospodih. — Tovariši, ne pustite se begati od raznih razdiračev in razbijačev delavskih vrst, stojmo trdno okrog naše Jugoslovanske strokovne zveze in borimo se v strnjenih vrstah za naše pravice! Fantje, korajžo in veselo srce!

Jezersko. Sporočamo vsemu članstvu naše strokovne skupine lesnega delavstva, da se vrši v **nedeljo 19. maja ob pol 3 popoldne** v prostorih gostilne Grabnar na Zg. Jezerskem važen strokovni sestanek, na katerega bo prišel zastopnik centrale iz Ljubljane. Vabimo vse člane kakor tudi one delavce, ki želijo pristopiti v naše vrste, da se sestanka gotovo udeleže. Važno je tudi, da se sestanka udeleže tovariši iz Kokre.

Viničarji

Gornja Radgona. Na razpravi pred viničarsko komisijo med viničarko Mlinarič Marijo in vinogradnico Götinger se je doseglo, da mora vinogradnica plačati viničarki radi predčasne službene odpovedi 760 Din selitvenih stroškov, kot odškodnino za posevke na deputatni zemlji 200 kg žita in 4 kubične metre drv, katere je imela viničarka dobiti po pogodbi. Žito in drva se je vinogradnica zavezala pripeljati na dom viničarki. Razprava komisije je bila precej burna in je trajala 2 uri. Viničarko je zastopal podnačelnik Strokovne zveze viničarjev tov. Tomažič Franc. Pravica je morala zmagati, toda še veliko slučajev je v naših krajih, le da si ta ne upa na dan. Viničarji ne upajo nastopiti za svoj zaslužek proti gospodom Nemcem iz Avstrije, katerih je večina lastnikov naših goric v tukajšnjih obmejnih krajih.

Viničarje opozarjamo, da naj raje opustijo godrnjanje in preklinjanje čez krivične gospodarje in se naj organizirajo ter potom organizacije na podlagi zakona priborijo kar njim pripada.

Kapela. Neki tukajšnji vinogradnik, dober katoličan, je imel v vinogradu kopače, katerim je dal razen plačila še hrano. Kar je od hrane še delavcem ostalo, pa so dobili viničarjevi otroci. Do sem vse lepo in dobro, kakor se katoličanu spodobi. Da pa je potem pri računu viničarju odtegnil za dve dnini plače kot odškodnino za hrano, katero so dobili viničarjevi otroci, to pa ne bi bilo več katoliško, ali je?

Oblačilno delavstvo

Škofja Loka. Prav nerazumljivo se nam zdi, da se gotovi ljudje ne morejo vživeti v dejstvo, da je delavska strokovna organizacija tu zato, da vrši svojo nalogo v dobrobit delavstva in, da mora biti zato tudi vodstvo iste v rokah delavcev, ker le ti poznajo razmere in težnje delavstva in ga tudi kot tovariši najpožrtvovalnejše vodijo.

Kaj bi se danes po nepotrebnem govorilo, koliko dobrega so za delavstvo storili, ko pa niso prav nikoli pokazali nikakega razumevanja za njih težnje in potrebe do tedaj, da si je delavstvo samo ustvarilo enotno in borbeno strokovno organizacijo. Ta vrši svojo nalogo tudi med zunaj zaposlenim delavstvom, da ga pripelje na pot spoznanja, da ga nedelavci ne bodo rešili iz današnjega kaosa, temveč le delavec-tovariš. Delavci, ki stoje še izven strokovnih organizacij v našem okraju, bolj in bolj spoznavajo, da se s požrtvovalnostjo pravih delavskih voditeljev, ki so delavci, in s pomočjo delavcev samih, da ustvariti marsikaj, kar je le njim v korist. Zato pa gospodje, ki se po nepotrebnem razburjate in se čutite užaljene, vam povemo, da gre razvoj časa hitro in da se je, odkar se piše zgodovina, zgodilo tako, da so šli stari generali v zaslužen ali nezaslužen pokoj.

Škofja Loka. Na podlagi brošurice »Praktični govornik« namerava skupina del. v Škofji Loki prirediti tečaj za govorništvo. Ker je govorništvo zelo važnega pomena za današnjo dobo, pozivljamo vse tovariše in tovarišice, ki imajo te knjižice, da se tečaja redno in točno udeležujejo. Tečaj se bo vršil vsako sredo od 7 zvečer naprej. Vršil se pa bo pri tovarišu delegatu v Karlovški ulici 21. Kdor si pa še želi nabaviti to knjižico, naj se zglasi pri tovarišu tajniku.

Nameščenci

Iz centrale.

Vse ljubljanske kakor tudi ostale člane naše zveze vabimo, da se v čim večjem številu udeleže 25 letnice skupine kovinarjev na Javorniku, ki se vrši v nedeljo 26. t. m. na Javorniku. Stroški bodo neznatni, ker se vsak lahko posluži izletniškega vlaka in bo tako stala vožnja za obe smeri samo Din 19.50.

Vsak, kdor količkaj more, naj gre. Saj bo to obenem tudi lep majniški izlet. Pokažimo s svojo navzočnostjo, da cenimo delo in napore naših tovarišev-delavcev. Odbor.

Člani, ki so zaostali s članarino, so prejeli opomine. Nekateri se na te opomine še niso odzvali, in jih tem potom ponovno opominjamo, da vse ostanke čimprej poravnajo. Kdor nima ček. položnic, naj to sporoči naši nameščenski zvezi, da se mu pošljejo. Le ako vsi redno plačujemo mesečne prispevke, nam je mogoče izpolniti obveznosti napram centrali. Pristopajte tudi k »Podpornemu fondu« s 5 ali 10 Din prispevkom na mesec. — Blagajnik.

„Še za sol ni..."

Pred kratkim sem čitala v nekem časopisu članek z gornjim naslovom. V obrambo nas služkinj moram na ta članek odgovoriti.

V članku obsoja pisec »luksuz« kmečkih deklet. Ne vem, ali pisec ne vidi pri mestnih družinah nič takega, kar bi se dalo obsojati, da bi njegove nasvete o varčevanju, o uporabi domačih izdelkov upoštevale. Prepričana sem, da kakor se je raznesla mehkužnost na kmete, ki je prišla iz mesta, bi lahko prišla iz mesta na kmete tudi varčnost pri obleki, plaščih, čevljih itd.

Najbolj se pa čudim, ko pisec omenja v članku, da so vsega krive služkinje. O, te uboge sužnje, kako nas ljudje obsojajo. Najbrže ni pisec dovolj poučen o življenju služkinje.

Poglejmo bolj natanko življenje gospodinjske pomočnice. — Prva je na nogah, poslednja v postelji. Čestokrat je izmučena od dela, ko drugi šele vstanejo. Kaj mora vse delati? Vse, vse, prav vse. Ni dela, za katerega bi rekli, to ni za služkinjo, nasprotno, bo že ona to naredila. Kdo ona..., služkinja. Delati mora, nihče jo ne vpraša: si razpoložena, zdrava? Delaj, če ne pojdeš, to je geslo delodajalk. — Ima kaj svobode? Niti toliko ne, da bi zbrala svoje misli, da bi dala čustva duševni boli; saj ima dušo, ki čuti, ki trpi, ravno tako kot gospa delodajalka, in je dovzetna marsikatera za kaj višjega kakor za čevelčke iz kačjega usnja in svilene nogavice, kar obsoja pisec. Marsikdo bo mislil, saj je večina gospodinjskih pomočnic ob nedeljah prosta. Res je, dve, morda tri ure popoldan ter porabi iste, da se obleče ter gre na sprehod, morda tudi v cerkev. To je njena edina zabava, edino veselje, ki ga užije in še ob to se pisec spodtika.

Pisec vprašuje: »ali taka dekleta nič ne mislijo, ali ne vedo, da se bodo nekoč postarale.« O, dobro vemo, da se bomo postarale. Zato se borimo že dolgo, da bi dosegle starostno zavarovanje. Bolje bi bilo, ako bi pisec, če mu je res toliko do izboljšanja današnjih razmer, apeliral na odločilne faktorje in pristopil k našim vrstam za agitacijo starostnega zavarovanja.

Ne vem, kako more pisati človek take stvari, ko piše, da si lahko prihrani služkinja, ker ima prehrano, stanovanje **zastonj** in pa še plačo, večina prejme tudi kako oblačilo v dar. — Ali ne ve tega, da mora to trdo prislužiti. Plačilo, ki ga prejme, je le malenkostna odškodnina, saj pusti vsaka služkinja svojo mladost in vse svoje moči v delu, samo za druge. Trdo prisluženi denar velja prav toliko, kot denar uradniške gospe, ki se sprehaja in sitnari nad svojo gospodinjsko pomočnico ter je oprta na moža, ki je prevzel življenjsko skrb zanjo. A kdo pa skrbi za ubogo služkinjo? Tudi ona je lahko oblečena ravno tako lepo kot delodajalka, saj ima iste življenjske zmožnosti, saj je človek, ki ima dušo in je ustvarjena po božji podobi. Bolje bi bilo, da bi pisec drugje pogledal ter poiskal vzrok, zakaj propadajo kmečka domovanja, zakaj je po mestih toliko »beraških gospa«, kot se izraža.

Iz vsega tega je sklepati, da pisec zamenja služkinjo s srednjeveškimi sužnji in jo ne smatra kot bitje, ki pripada človeški družbi. — Služkinja.

Češki pozdrav našim izletnikom

Jugoslovanska strokovna zveza ej prejela iz Brna sledeče pismo:

Bratska Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani.

Srčno Vas vse pozdravljamo in Vam sporočamo, da vršimo priprave za Vaš izlet v našo sredo. Vašega prihoda se ne veselimo samo mi, ampak tudi Čsl. strokovno združenje ter vse naše članstvo krščanskosocialističnih organizacij. Radujemo se, ko nam bo dana prilika pozdraviti Vas v naši domovini, češkoslovaški republiki, v našem krasnem Brnu in v staroslavni Pragi. Zelo smo razveseljeni, ko se nam nudi redka prilika, da Vas že pri vstopu na naša tla moremo prvi pozdraviti in spremljati po naši zemlji. Škoda, da se ne morete tukaj zadržati daljšo dobo, da bi Vam mogli pokazati čim več krasnih in spominskih vrednosti naše zemlje kakor tudi našega dela. Toda, četudi bo Vaše bivanje med nami zelo kratko, smo prepričani, da bo kljub temu za naše stike zelo zgodovinsko in najlepši spomin in ojačenje enotnega dela v bojih za naša skupna prava. Naj ta obisk doprinese poguma in vere v zmago naše ideje! Kličemo Vam: »Naprej zastave slave...«! Živi borba! Dobrodošli bratje Slovenci in naš »Vitejte nam...« naj nam bo alfa in omega. V veselem pričakovanju Vas tovariško pozdravljamo! — Svaz křest. soc. železničních a dopravních zaměstnanců v republice Československe Ustřední sekretariat v Brně. Moudrý. L. Sanka.

K novemu pravilniku za volitve v bratovske skladnice

Ministrstvo za gozde in rudnike je izdalo odločilo, da se volitve v odbore bratovskih skladnic odlože za šest mesecev, t. j. do približno meseca oktobra t. l., ko bo potrjen novi zadevni pravilnik.

Osnutek pravilnika, ki je bil izdelan že septembra lanskega leta, so prejele interesirane ustanove šele pred dobrim mesecem v proučitev in izjavo. Pravilnik je zelo obširen, saj obsega vsega 34 členov. Volilni postopek je kompliciran in precej birokratičen, besedilo mestoma nejasno, tako, da so mogoče različne razlage. Nekatera določila bi lahko povsem izpadla. Novi pravilnik je le v tem boljši od prejšnjega, ker uvaja proporcionalni sistem, ki bolje ustreza mišljenju našega rudarja.

Prizadete ustanove so poslale nekatere izpreminjevalne predloge k osnutku, zato pričakujemo, da bo končnoveljavni pravilnik te predloge upošteval, da bo v stilizaciji besedila jasnejši in razumljiv tudi lajikom-zavarovancem.

Pravice staroupokojencev v nevarnosti

Trbovlje, 12. maja.

Na podlagi člena 63 finančnega zakona za proračunsko l. 1934/35 in na predlog ministra za šume in rude je min. svet predpisal uredbo o sanaciji bratovske skladnice, katero so priobčili vsi dnevniki v Dravski banovini, razen enega. Rudarski upokojenci se ob tej priliki poprašujejo, kako bo v naprej ž njimi na podlagi člena 9 te uredbe. Ta člen predvideva, da se premoženje pokrajinskega pokojninskega sklada za Slovenijo, sedaj Dravsko banovino, prenese k Glavni bratovski skladnici. Člen 10 te uredbe pa pove, da bo minister za rude in šume s pravilnikom predpisal poseben prispevek, kateri se bo za pokritje teh svrh pobiral od celotne prodaje premoga in briketa iz rudnikov naše banovine. Stari upokojenci, to so tisti, ki so bili upokojeni pred letom 1925, njih vdove in sirote, kateri so iz tega sklada prejemali mesečno doklado do največ 150 Din, pa sedaj hodijo k strokovnim organizacijam in vprašujejo, če bodo prejemali to doklado tudi naprej v tej višini. Bojijo se, da tega ne bodo dobivali, ker niso za veliko noč prejeli običajne izredne doklade 200 Din, kar so dobili druga leta. Naprošamo Glavno bratovsko skladnico, da pojasni vzrok, zakaj niso dobili in kak bode postopek z rednimi dokladami v naprej.

Uradni izidi državnozborskih volitev

Cel teden po volitvah je glavni volivni odbor zbiral rezultate posameznih srezov v državi in končno ugotovil, da je v nedeljo 5. maja v vsej državi glasovalo vsega 2,778.172 volivcev ali 72% vseh upravičencev.

Od tega je po končni ugotovitvi glavnega volivnega odbora v Belgradu odpadlo na listo gosp. Jevtiča 1,738.390 ali 62.60%, listo gosp. Mačka 983.924 ali 35.40%, listo gosp. Ljotiča 23.814 in na listo gosp. Maksimoviča 32.720.

Dve listi, in sicer gosp. Hodžera, ki je zastopal Jugoslovansko narodno stranko, in g. dr. Topalovića, ki je vložil kandidatno listo za jugoslovanske socialne demokrate, sta bili zavrnjeni. Ker je poleg tega propadel v laškem okraju tudi znani delavec v Narodni strokovni zvezi gosp. Štruc, nima sedaj delavstvo v Dravski banovini v novoizvoljenem parlamentu nobenega svojega izrazitega zastopnika. Gosp. Štruc je bil svoje čase hud pobornik v socialnodemokratskih vrstah in je prav za prav slabo presedlal.

Nasprotniki priznavajo

Zadnja številka »Delavske Pravice« je na uvodnem mestu prinesla pomemben članek z naslovom »Moč ideje«. Vse članstvo JSZ ga je z zadovoljstvom vzelo na znanje, ker so prav ti tovariši morali doprinesti vse zlo in prebiti led, da je krščc. soc. ideja ostala neomadeževana po tolikih zlobnih nasprotnikih.[1]

Od leve in desne se je Jugoslov. strok. zvezi metalo polena pod noge, od leve in desne so prežali volkovi, kdaj jo požro. Vsaka še tako ostudna laž jim ni bila prevelika, samo da oklevajo in oblatijo naše krščansko delavsko gibanje. Članstvo pa je bilo in ostane skala, v katero se lahko zaganjajo vsi vetrovi, a zmajali ga ne bodo, da postane napram matici JSZ malodušno in v pravilnem delovanju njenega načelstvenega odbora njemu neposlušno in, kar nasprotniki žele, nezvesto.

V tem idejnem krščanskem pokretu je vzrastlo med nami bratstvo in ljubezen, sočutje odgovornosti drug drugemu in socialna pravičnost napram vsem, kateri čutijo in gledajo delavca s pravimi očmi. Polno upoštevanje doseže v tej naši celoti vsakdo, kdor v besedah in dejanju izpolni gornje, pa če tudi nasprotnik. To velja za posameznika, tako tudi za pokrete. JSZ dela na osnovi delavske zaščite, zato pa ima nasprotnike, in ker pošteno deluje, jih ima vedno več. Že sam Krek je dejal: »Kdor pošteno in pravično dela za teptanega človeka, je od strani kapitalizma in njegovih prevržencev stalno kritiziran. Vsako kost bodo oni pograbili, da tako osebo ali pokret oblatijo. To se godi meni, in se bode godilo vsem onim, ki bodo mojo idejo zastopali.«

Njegove besede se nad JSZ in njenim članstvom kot celotnemu pokretu do črke izpolnjujejo. Članstvo in načelstvo JSZ se tega dobro zaveda, zato kljub temu ni in ne bo klonilo. Tu je moč ideje, katera je in ostane močnejša, nego vse klevete nasprotnikov. JSZ se pa tudi opravičene kritike ne boji, nasprotno jo pozdravlja, zahrbtno in neosnovano pa sovraži in odklanja napram vsakomur. Prav k temu dragi tovariši in netovariši pojasnila. Ti nasprotniki so domevali, da je JSZ samo strokovno gospodarska organizacija, katera se pri kaki dobrini daje podkupovati, samo da za svoj prestiž nekaj doseže. Njih pojmovanje o JSZ je bilo pač tako, kakršnega so sami vajeni. JSZ pa je stala in ostane s svojim članstvom idejno krščanska in po tej ideji usmerja svoje delovanje v zasebnem in javnem življenju. V kolikor je potrebno delavske skupnosti za boj proti kapitalizmu, ona ni hodila svoja pota, temveč je vedno korakala za malega človeka skupno z drugimi, samo če so imeli pošten namen proletariatu koristiti in če so jo k temu povabili kot celoto. Ako pa je ona uvidela, da kdo na račun delavstva s kapitalom mešetari, je ona odstopila in zavzela po svoji ideji pravično in pošteno smer. Povsod in vsekdar pa je imelo naše gibanje predvsem v vidiku krščansko svetovni nazor.

Prav zato pa so hoteli skrbeti njeni nasprotniki v katoliškem taboru, kateri idejo sicer sprejemajo, delovanje JSZ jim pa radi njih meščanske politike ne ugaja. Tem pa JSZ in njeno članstvo mora zameriti in njih sofliranje kategorično odklanjati, kakor ga je odklonil Krek sam, ki je dejal: »Ne boj se neprijatelja, ki ti kaže vedno zobe, boj se prijatelja, ki jih pred teboj skriva, zadaj pa z vsemi grize.« Gibanje, katero ni na pravi poti, vedno zaostaja za eno generacijo. To velja vsakomur, tembolj pa velja onemu, ki hoče zdrav pokret z isto miselnostjo zadušiti samo radi tega, da se njega vedno dviguje, dočim svoje zmožnosti in dela pa nikoli ne pokaže niti takrat, kadar je prilika dana. In prav tak nasprotnik ima vedno polna usta, da JSZ gazi nazor in s temi traparijami bega njeno članstvo, katero za skupno idejo donaša žrtve, zapostavljanja, preganjanja in mnogokrat tudi izgubo eksistence. Vsega tega v svojem zlobnem namenu tak človek ne vidi. On ima le interes, da dobro razbija in gnilo pokriva.

JSZ pa vse nakane prvih in drugih spoznava, tako tudi zadnji njen član, zato pa se krepi in raste. Ona hodi pravo pot, zato se bodo prej ko slej zlomili naklepi nasprotnikov, JSZ pa bo ostala in postala čvrsta, njene vrste se množe, pošteno delo napreduje. To vidi članstvo in delavstvo, ki k njej pristopa. Kar ni v njej zdravega odpada, kar je zunaj zdravo, stopa v njene vrste, vsakemu pa, ki hoče pošteno delo, kličemo: vrata so odprta, kar notri tovariš.

Načelstvo kot vodstvo JSZ pa pozivljemo in mu naročamo: Le po tej poti naprej, mi smo z vami in za vami! Delajte pravično in smotreno naprej, v poštenem delu imate vso našo podporo, če pa stopite z delom na stran pota, se vam zgodi ono, kar se je že drugim, ki isto vam žele.

Član JSZ že 15 let.

[1] Odobravajo in priznavajo pa ta članek tudi člani drugih strokovnih sindikatov, prav tako pa tudi neorganizirani.

Ne pozabite na proslavo 25 letnice

skupine kovinarjev na Javorniku

ki bo v nedeljo, dne 26. maja 1935.

Celjsko okrožje na Govce

Članstvo JSZ in njeni odseki ter skupine iz Rimskih Toplic, Hude jame in Laškega priredijo **v nedeljo 19. maja na Govcah pri Laškem organizacijski dan,** združen z izletom. Da je tak izlet potreben, ne moremo dosti poudariti. Ob polni udeležbi članstva skupin kakor mladinskih odsekov, bomo čutili v sebi silo, ki daje za poznejši čas našemu gibanju uspešno rast. Potrebno je, da se enkrat od blizu spoznamo mi vsi, ki delujemo v eni in isti organizaciji za ene in iste cilje. V pozdravnih govorih posameznih zastopnikov skupin bomo videli in **spoznali skupno voljo in borbo,** katero imamo v organizaciji in s katero se borimo proti kapitalizmu. Mi vsi, mladi in stari, tovariši in tovarišice, se moramo danes na vso moč boriti za priznanje **delavca-človeka,** kajti kapital je s svojo krutostjo porinil delavca že izpod človeka. Vse, kar misli pošteno, mora iti zoper to v boj, ki bo zadnji opomin pred vstajo proletarijata.

Kolikor je še časa, poagitirajte za udeležbo. Biti mora častna! **Nihče od tovarišev in tovarišic naj ne manjka.** Ob pol 10 moramo biti na Govcah. Ob 10 je sveta maša, nato zborovanje.

Le v slučaju, da bi deževalo ali bi bilo drugače skrajno slabo vreme, izlet izostane in se vrši teden pozneje.

Tovariši in tovarišice, na svidenje na Govcah!

Celje. Vsi in točno ob ¾7 na kolodvoru. Iz Laškega je dobro uro hoda na Govce. Pripeljite tudi druge na izlet. Naj Celje pri udeležbi ne zaostane. — Vrnemo se zvečer!

Papirničarji

Goričane-Medvode. Prvi maj smo praznovali kot običajno. Ob 6 zjutraj je bila sv. maša v farni cerkvi v Preski za vse žive in umrle člane naše skupine. Po sv. maši so člani odšli uživat naravo na priljubljeno planinsko točko Sv. Katarino, da se tam naužijejo svežega zraka in novega duha, ki ga nudi v obilni meri božja narava. Saj edino še zrak moremo uživati s kapitalistom in njegovimi pomočniki enako. Drugo sliko nam pa nudi delo po tovarnah. Delavec naj gara, molči trpi in proda, če je to kapitalistu v korist, tudi svoje prepričanje, drugače mu vedno preti njegov bič v obliki raznih kazni včasih za še tako malenkostne prestopke. Seveda največ pa morajo prestati obratni zaupniki. Ob vsaki priliki jim predbacivajo razne mogoče in nemogoče stvari, samo o stvari se ne govori, o kateri zaupnik posreduje, kar znači, da našim gospodom manjka čut srčne kulture, katera je v sedanjih časih bolj ko kdaj potrebna. Ti pa, delavec, organiziraj se v naši strokovni organizaciji ter se izobražuj in pripravi na borbo, ki nas še čaka, da dosežemo zasluženo spoštovanje in človeka dostojno življenje. — Papirničar.

Majniška pobožnost

Dr. Carl Sonnenschein. — Prevel Vinko Zaletel.

Dr. Carl Sonnenschein, rojen leta 1876, umrl leta 1929 v Berlinu, je bil eden najpomembnejših katoliških duhovnikov. Imenujejo ga apostola Berlina. Bil je najbolj znana, priljubljena in originalna osebnost v Berlinu. Apostol, dobrotnik vseh, zlasti pa malih, revnih, zavrženih. V verskem in socialnem oziru je storil neizmerno veliko. Njegova značilna literarna zapuščina je deset zvezkov »Zapiskov« (Notizen), ki kažejo njegovo duhovitost in dobroto in so neprecenljiv zaklad duha in moči, iz katerega črpamo, ko njega več ni. Zanimiv je njegov slog: jedrnat, pravijo mu »brzojavni slog«. Za zgled sem prevedel en zapisek: »Majniška pobožnost«. Naj nam bo ta tudi vzpodbuda k Marijinemu češčenju v majniku. Prevod mi je dovolila znana založba »Germania« v Berlinu, ki je založila »Zapiske«.

Zunaj ob vznožju hriba slika Matere božje. V ovenčani kapelici. Spominčice in marjetice. Spletene okrog žice. Zvečer dve kapajoči sveči. Otroci in kmetje molijo. S klobukom v roki. Čez vrhove odmeva Avemarija. V Kolinu Marija Usmiljena in Marija v Kapitolu in Severin in stolnica. Z zvezdami obdana slika Brezmadežne. Mar. slike vise po gotskih stebrih in večerna zarja tiho žari v oknih. V ozkih, visokih oknih. Po obširnem prostoru odmeva rožni venec. Potem lavretanske litanije. Kot so jih peli v Loretto. Kjer stoji pod kupolo sveta hišica. »Vrata nebeška!« »Zgodnja danica!« »Stolp slonokoščeni!« Litanije M. Božje. V koru jih pojo. Cisterciani! V Jerihovu. Premonstratenzi! V tempeljskem dvorišču. Vitezi! V Marijinem mestu. Vitezi nemškega reda (V stolnicah v Lebusu, Brandenburgu in Havelbergu). Spredaj kleči škof v ornatu in lahni oblaki posvečenega kadila se ovijajo gotskega oltarja.

Po cerkvah velemestnega Berlina majniška pobožnost. — Vsepovsod majniška pobožnost. »Spomni se, o premila Devica.« »Čudovito lepa!« »Marija, majniška kraljica!« »Marijo ljubiti!« Pod orglami stoji tujec. Prišel je z vlakom. V zadnji klopi sedi mamica iz Hunericha. Spredaj kleče trije otroci. Mati je cirkuška jahalka v Hamburgu. Tam dijak. Tam možje iz Knorrbremsa, iz Enage, iz Siemens-Schuckertovih tovarn. Uradniki iz centruma mesta. Ves dan dihajo ritem strojev in prah uradne sobe. Na cestah jih obdaja praznota in gniloba asfaltne kulture. Okoli cvetlice s povešenimi čašami. Cvetlice v jetičnih barvah. Lažnivost sveta in brezdomovinska osamelost visi nad njimi. V mračni svetlobi majniške pobožnosti odpre njihova duša oči. Roke se sklenejo k tihi molitvi. Duh prevzame hrepenenje in peroti in čista, čista atmosfera jih pokrije. Če bi kat. Cerkev razen majniške pobožnosti ne imela nobene druge prednosti pred drugimi. Že to bi bilo čudovito. Kraljevsko edino. Nikjer ne doživimo tega razmaha duha tako kot v ozračju velemesta, kjer živimo. Ali ni to na njem nekaj velikanskega, da se pozna čistost in se Ji v simbolu Brezmadežnega spočetja klanja, jo pozdravlja, jo sprejema vase.

Zgoraj je svetovnoznana bolnišnica. Kakšna atmosfera depresije in nravnega propada. »V moji sobi« nam je včeraj pripovedovala mlada zdravnica, »leži petdeset mladih deklet. Imajo kapavico. Imajo sifilis. Bolne na duši in na telesu. Pravkar so prinesli eno, ki še ni preizkusila običajnega doživetja! Nedotaknjena! Življenjsko čista! Deviška! Dvajsetletna. Senzacija mladih zdravnikov. »Ta spada v panoptikum!« »Take izjeme, redkosti sploh ni!« Berlin!

Pa vendar se skriva (vedite to, vi doktorji, vi ateisti, vi ciniki, vi propadli, vi nravno pokvarjeni) okrog vsake cerkve, okrog vsake kapele svetel odsev krščanske kulture. Mladinsko društvo! Dekliška kongregacija! Krščanska občina! Ki ji pomenijo besede »čistost srca« in »devištvo« smisel, življenje in ideal. Tam še žare zvezde! Tam še sveti smisel za večnost in nebeška bližina. Njen izraz, njeno znamenje, njuna oblika je oblika Matere Božje. Brezmadežno spočeta Devica. Stoji na oltarjih. Pred njo se sklone grešen človek. Njena svetloba prodira skozi srca in skozi cerkvena vrata v podstrešne sobe, do prečnih stanovanjskih hiš, prav do podkletnih stanovanj, do sob greha v Kurfürstengasse, do kabaretov v Jägerstrasse in do sumljive teme škrlatastih, baržunastih, svilenih in po alkoholu zasmrajenih dvoran. Njeni žarki imajo prav röntgensko moč. Prodro vsako skorjo, vsako masko in vsak zid.

Katoličan! Spominjaj se svoje Matere. Pokloni se najčistejši Devici. Posveti Ji maj svojega življenja. Če je maj že zgubljen, Ji daj vsaj september ali oktober. Prosi Jo za čistost berlinske mladine! Za svojo srečno smrtno uro. »Sveta Marija, Mati Božja, prosi za nas sedaj in ob naši smrtni uri. Amen!«

Urejuje in za uredništvo odgovarja: Peter Lombardo. — Za Jugoslovansko tiskarno: K. Čeč. — Izdaja za konzorcij »Delavske Pravice«: S. Žumer.